

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพการพยาบาลในประเทศไทยได้รับการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง จากอดีตถึงปัจจุบัน เป็นวิชาชีพที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงในการดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชน ดังนั้นพยาบาลจึงมีภารกิจหลักที่ครอบคลุมใน 4 บทบาท คือ การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันโรค การดูแลรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้วิชาชีพการพยาบาลจึงมีความสำคัญและความจำเป็นต่อสังคมอย่างมาก

เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจและบริการสุขภาพ ประกอบกับการระบาดของโรคเอดส์ และโรคติดต่อที่รุนแรงอื่น ๆ มีผลทำให้เกิดการขาดแคลนพยาบาลจำนวนมากในประเทศไทย และมีแนวโน้มจะรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากมีการเพิ่มขึ้นของประชากร โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา พยาบาลมีการลาออกโอนย้ายที่ทำงานเพิ่มมากขึ้น และระยะเวลาในการทำงานในวิชาชีพสั้นลง เพราะพยาบาลมีทางเลือกและนิยมไปประกอบอาชีพอื่นเพิ่มมากขึ้น (อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2537:2) นอกจากนี้ประชาชนมีระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ทำให้แบบแผนการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปประชาชนมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลต่อความต้องการบริการด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น จะเห็นว่ามีสถานบริการด้านผู้สูงอายุ และสถานบริการเกี่ยวกับสุขภาพในลักษณะอื่น ๆ เพิ่มจำนวนมากขึ้น ส่วนในกระทรวงสาธารณสุขได้มีการขยายงานบริการด้านสาธารณสุข โดยเพิ่มจำนวนเตียงรับผู้ป่วยจาก 88,132 เตียง ใน พ.ศ. 2531 เป็น 92,886 เตียง ใน พ.ศ. 2533 และมีแผนจะขยายให้มากขึ้นเป็นลำดับ (กองแผนงาน ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2535:1) นอกจากนี้ภาคเอกชนได้ขยายการลงทุนสร้างโรงพยาบาลขึ้นในช่วงระยะ 5 ปีที่ผ่านมา เป็นจำนวนมากกว่า 5,000 เตียง และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นอีกจำนวนมาก มีผลทำให้เกิดการขาดแคลนพยาบาลทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มทวีขึ้นเป็นลำดับ (กองแผนงาน ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2535:32) แต่ในสภาพความเป็น

จริงมีการสูญเสียพยาบาลไปจากระบบบริการพยาบาลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529-2533 เฉลี่ยอัตราสูญเสียร้อยละ 4.69 ต่อปี ซึ่งมากกว่าวิชาชีพอื่นในสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (เช่น ชุม เจริญยุทธ์, 2534)

ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลนั้นเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนมานานแล้ว และเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2535 คณะรัฐมนตรีได้มีมติในที่ประชุมให้ความเห็นชอบกับแนวทางแก้ไขปัญหาการขาดแคลนพยาบาลตามที่ทบวงมหาวิทยาลัยเสนอ โดยมีสาระโดยสรุปคือ ให้เพิ่มการรับนักศึกษาสาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ โดยให้สถาบันการศึกษาที่มีศักยภาพสูงในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยและสังกัดเอกชนเพิ่มการรับนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี ให้เข้ามาเรียนเพิ่มมากขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2536 จนถึงปีการศึกษา 2544 ปีละประมาณไม่น้อยกว่า 1,100 คน เพื่อการผลิตพยาบาลให้เพียงพอกับความต้องการของประเทศในระยะยาว (กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2536:1) ดังนั้นในแผนพัฒนาการศึกษาพยาบาลศาสตร์ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) กำหนดไว้ว่าจะสามารถผลิตพยาบาลได้จำนวน 22,752 คน ซึ่งเพิ่มจากจำนวนที่ผลิตไว้ในช่วงแผนพัฒนา ฯ ระยะที่ 6 จำนวน 2,882 คน หรือเท่ากับร้อยละ 14.5 (กองแผนงาน สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2535:3)

ในอดีตจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาในแต่ละปีของสถาบันการศึกษาพยาบาล มีจำนวนมาก บางแห่งต้องการรับนักศึกษา 79 คน มีผู้มาสมัครประมาณ 3,000 - 5,000 คน แต่ในปัจจุบันพบว่า ผู้สมัครเรียนในวิชาชีพการพยาบาลมีแนวโน้มลดลงทุกสถาบัน (พวงเพ็ญ ชุมพรพรหม, 2535:13) และจันทร์จิรา วงษ์ชมทอง ได้กล่าวไว้ในการประชุมสัมมนาวิชาการเรื่อง "วิชาชีพพยาบาลอนาคตอยู่ที่ไหน?" ณ ห้องประชุมรัฐสภาในวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2537 ว่า "ปัญหาความนิยมเข้าเรียนวิชาชีพการพยาบาลในเอกชนลดลง 10 เท่า ของที่เคยเป็นมาในรอบ 5 ปี" ดังนั้นจึงเป็นเรื่องปกติ ที่ในบางสถาบันกำหนดว่าจะรับนักศึกษาจริง 150 คน แต่ประกาศชื่อเอาไว้เป็น 180 คน เพื่อให้ได้จำนวนใกล้เคียงกับที่กำหนดไว้ แต่ถึงกระนั้นก็มีการตกหล่นไปตลอดเส้นทาง 4 ปีของการศึกษา สุดท้ายผู้ที่จบการศึกษาจริงไม่เคยได้จำนวนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (คารุณี จงอุดมการณ์, 2537:20) นอกจากนี้ พบว่า การเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลเป็นอันดับหนึ่งมีจำนวนน้อยลง ส่วนใหญ่เลือกเรียนเป็นอันดับสุดท้ายและมีการสละสิทธิ์อย่างน่าตกใจ (อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2535:1)

จากที่กล่าวมานี้ พบว่า มีการลดจำนวนผู้สมัครเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาลซึ่งเหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นแต่ในประเทศไทยเท่านั้น แม้ในประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งได้ชื่อว่าวิชาชีพการพยาบาลเจริญรุ่งเรืองที่สุดก็มีสภาพเดียวกัน แมคคอสกี้ ได้บรรยายไว้ว่า ในสหรัฐอเมริกา มีการขาดแคลนพยาบาลที่มีคุณภาพเป็นอันมาก และส่งผลต่อการให้บริการสาธารณสุขอย่างยิ่ง สถานการณ์ขาดแคลนพยาบาลนี้ เกิดจากมีการลดจำนวนผู้สมัครเข้าเรียนวิชาชีพการพยาบาล นักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไม่สนใจที่จะสมัครเรียนวิชาชีพการพยาบาล และเกรดเฉลี่ยของนักเรียนที่สมัครเข้าศึกษาในวิชาชีพการพยาบาลมีแนวโน้มลดลงเรื่อย ๆ ระดับเกรดเฉลี่ยของนักเรียนเหล่านี้อยู่ในระดับเกรด C ถึง C⁺ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนหญิงที่มีความเฉลียวฉลาดและความสามารถในการเรียน ได้ลดความสนใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพการพยาบาลลง (McClosky, 1990:124-125 อ้างถึงใน พวงเพ็ญ ชุณหปราณ, 2535:15) นอกจากนี้สตีเวนส์ และวอล์คเกอร์ พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่สาม ร้อยละ 92.3 ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล และจำนวนผู้เลือกเรียนลดลงจากร้อยละ 8.3 เหลือร้อยละ 4 (Stevens and Walker, 1993)

เหตุผลที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่นิยมเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลอาจเนื่องมาจากภาพพจน์ของวิชาชีพการพยาบาลยังเป็นวิชาชีพที่ไม่อิสระ มีความรับผิดชอบสูง ทำงานหนัก ขาดแรงจูงใจ ค่าตอบแทนไม่คุ้มค่า เสี่ยงต่อการติดโรค และช่วงเวลาดำเนินงานไม่เอื้ออำนวยกับชีวิตครอบครัว ฯลฯ หากจะเทียบเคียงกับงานบริการอื่น ๆ ที่มีผู้ใฝ่ฝันอยากเป็น เช่น พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ทั้ง ๆ ที่เป็นงานหนัก มีความรับผิดชอบสูง และช่วงเวลาดำเนินงานต่อเนื่องไม่แน่นอนเช่นกัน แต่กลับมีภาพพจน์ที่ดี มีผู้พยายามดิ้นรนสมัครสอบเพื่อจะเข้าในแต่ละปี (คารุณี จงอุดมการณ์, 2537:20) นอกจากนี้ค่านิยมต่ออาชีพต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ผู้ปกครองและเด็กวัยรุ่นในปัจจุบันจะนิยมอาชีพที่ทำให้มีชื่อเสียงและมีรายได้ดี เช่น อาชีพทางนิเทศศาสตร์ นักร้อง นักแสดง นักคอมพิวเตอร์ วิศวกร เป็นต้น ส่วนวิชาชีพการพยาบาลมีแต่การให้บริการเสียสละเพื่อผู้อื่น ต้องทำงานอยู่ในบรรยากาศ ความทุกข์ทรมาน ความเจ็บป่วย ความเสี่ยงต่อการติดโรค มีการทำงานยามวิกาลทำให้คุณภาพชีวิตได้รับผลกระทบ (พวงเพ็ญ ชุณหปราณ, 2535:16) จึงได้รับความนิยมน้อย นอกจากนี้นักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลได้ให้เหตุผลหลักว่า ไม่ชอบพบคนตาย กลัวการติดโรคจากผู้ป่วย เงินเดือนไม่เหมาะสม ไม่ชอบงานพยาบาล ไม่ชอบทำงานกับคนเจ็บป่วย และไม่ชอบชั่วโมงการทำงานของพยาบาล (Stevens and Walker, 1993)

ส่วนเหตุผลที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล มีดังนี้ คือ ต้องการช่วยเหลือประชาชน (Williamson, 1990; Brendtro, 1992; Anderson, 1993; Stevens and Walker, 1993; Grossman and Northrop, 1993; จารุวรรณ ต.สกุล และฟาริดา อิบราฮิม, 2536) ชอบงานและลักษณะงานของพยาบาล เป็นอาชีพที่มีความสำคัญ ได้ใช้ความรู้ความสามารถเต็มที่ในการทำงาน มีการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง งานพยาบาลอยู่ในความต้องการของสังคม พยาบาลสามารถมีรายได้มาก สามารถศึกษาต่อได้ถึงปริญญาเอก เป็นอาชีพที่เหมาะสมกับการส่งเสริม มีงานทำอยู่เสมอ มีความงามสง่า เป็นงานที่มีเกียรติน่านับถือ เป็นงานที่เหมาะสมกับผู้หญิง (Stevens and Walker, 1993: จารุวรรณ ต.สกุล และฟาริดา อิบราฮิม, 2536)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นว่าวิชาชีพการพยาบาลมีความสำคัญมาก ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนพยาบาลอย่างมาก และวิธีการแก้ไขปัญหาคือที่สูงสุดในขณะนี้คือการผลิตพยาบาลใหม่เพิ่มขึ้นมาให้เพียงพอกับความต้องการ แต่ขณะเดียวกันพบปัญหาผู้สมัครเรียนวิชาชีพการพยาบาลกลับมีจำนวนน้อยลง สังคมมองภาพพจน์วิชาชีพไม่น่าสนใจเท่าที่ควร ค่านิยมในอาชีพเปลี่ยนไปตามสังคม นิยมอาชีพมีรายได้ดี มีชื่อเสียง แต่ถึงกระนั้นวิชาชีพการพยาบาลก็ยังมีผู้เลือกเรียนอยู่และให้เหตุผลไว้มาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่า มมองค์ประกอบใดที่ทำให้กลุ่มนักศึกษาเลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล มมองค์ประกอบเหล่านี้สามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล และกลุ่มนักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลได้หรือไม่ ผู้วิจัยคาดว่า ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวแปรจำแนกกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา พยาบาลให้ตระหนักถึงองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการดำเนินงานการรับสมัครนักศึกษา และยังเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์แนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ที่จะใช้ในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานแนะแนวเกี่ยวกับการเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลแก่นักเรียนที่มีความสนใจมากขึ้น นอกจากนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาทำวิจัยเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของตัวแปรที่สามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร

ปัญหาการวิจัย

1. ตัวแปรที่สามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล มีตัวแปรใดบ้าง และอธิบายได้อย่างไร
2. ลำดับความสำคัญของตัวแปรที่สามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล มีการจัดลำดับอย่างไร

แนวเหตุผลและสมมุติฐานการวิจัย

ปัญหาการขาดแคลนพยาบาลในประเทศไทยมีความสำคัญมาก และวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดคือ การผลิตพยาบาลขึ้นมาใหม่ให้เพียงพอกับความต้องการ แต่กลับพบว่าผู้สมัครเรียนมีจำนวนลดลงจากเดิม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากค่านิยมที่มีต่ออาชีพต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนไป ผู้ปกครองและเด็กวัยรุ่นนิยมอาชีพที่มีรายได้ดี มีชื่อเสียง ส่วนวิชาชีพการพยาบาลเป็นงานบริการ ต้องเสียสละ มีความรับผิดชอบสูง ค่าตอบแทนไม่คุ้มค่างานที่ทำ เสี่ยงต่อการติดเชื้อ เช่น โรคเอดส์ ฯลฯ

ในด้านแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพของกินซ์เบอร์ก กล่าวถึง หลักการสำคัญของกระบวนการเลือกอาชีพว่า เป็นกระบวนการพัฒนาที่ต่อเนื่อง และมีข้อจำกัดที่ควรนำมาพิจารณาในการเลือกอาชีพ เน้นความสำคัญในโลกของการทำงานมากขึ้น เน้นค่านิยมของบุคคล และกล่าวถึงพัฒนาการทางอาชีพของบุคคลเป็นไปตามวัย ส่วนทฤษฎีการพัฒนาการด้านอาชีพของซูเปอร์ กล่าวถึงความแตกต่างของบุคคล เน้นความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง มีหลักการสำคัญคือ บุคคลมีความแตกต่างในความสามารถ ความสนใจ และบุคลิกภาพ การตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และกระบวนการพัฒนาการด้านอาชีพเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้

การเลือกอาชีพขึ้นกับ สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว สติปัญญาลักษณะบุคลิกภาพ ตลอดจนโอกาสของแต่ละบุคคลที่จะได้รับในอาชีพ ส่วนในด้านทฤษฎีการเลือกอาชีพเน็องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเลือกอาชีพ ได้แก่ ทฤษฎีวิเคราะห์ลักษณะและองค์ประกอบของบุคคล ทฤษฎีนี้กล่าวถึง บุคคลตัดสินใจเลือกอาชีพโดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์อาชีพประกอบกัน ส่วนทฤษฎีการเลือกอาชีพของฮ็อพพ็อคนั้นได้นำเอาสาระสำคัญจากทฤษฎีต่างๆ มาผสมผสานกัน โดยเน้นเรื่อง การตอบสนองความต้องการของบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับตนเองของแต่ละบุคคล ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ และความพึงพอใจในอาชีพ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพของแต่ละบุคคล และการตัดสินใจเลือกอาชีพเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้

จากปัญหาการขาดแคลนพยาบาล แนวคิดทฤษฎีพัฒนาการด้านอาชีพและการเลือกอาชีพ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยเลือกศึกษาตัวแปรที่คาดว่าจะมีความสำคัญต่อการพิจารณาการเลือกเรียนและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ฟราคิวฮาร์แล เพน (Fraguhar and Payne, 1963 อ้างใน Tennyson, 1968) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือความรู้สึที่ตนเรียนเก่งหรือไม่เก่งนั้นมีผลต่อแรงบันดาลใจที่จะตัดสินใจเรียนต่อและเลือกอาชีพ ส่วนผลการเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ดีมีแนวโน้มจะเลือกอาชีพในระดับวิชาชีพ (วัชร ทรัพย์มี, 2521:16-17) ส่วนในอเมริกา แมคคอสกี้ (McClosky, 1990:124-125) พบว่า นักเรียนที่มาสมัครเรียนวิชาชีพการพยาบาลมีเกรดเฉลี่ย c ถึง c⁺ แสดงให้เห็นว่า นักเรียนหญิงที่มีความเฉลียวฉลาดและความสามารถในการเรียนได้ลดความสนใจในการเข้าศึกษาวิชาชีพการพยาบาลลง

ระดับการศึกษาของบิดาและระดับการศึกษาของมารดา ฟลินท์ (Flint, 1992 อ้างถึงใน ไพเราะ เอี่ยมสุรีย์, 2538:33) พบว่า ระดับการศึกษาของบิดาและมารดามีความสัมพันธ์กับการเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยของบุตร และจากการศึกษาของอนงค์ สกุลคู นิภา วัฒนเวทิน และชมาพร พันธุ์โพธิ์ (2529) ต่างพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีบิดาและมารดามีระดับการศึกษา สูง ปานกลาง และต่ำ ต่างมีความสนใจในอาชีพหมวดวิชาชีพวิชาการมากที่สุด (อ้างถึงใน จิตติมา รักนาค, 2529:22) จะเห็นว่า ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา มีผลต่อระดับการศึกษา และความสนใจในอาชีพของบุตร

อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา แจนเซน (Janssen, 1983:2804 A อ้างถึงใน จิตติมา รักนาค, 2529:22) ศึกษาถึงความปรารถนา และความคาดหวังของผู้ปกครองต่อ การศึกษา และอาชีพของบุตร พบว่า อาชีพของบิดามีความสำคัญต่อความปรารถนา และความคาด หวังในด้านการศึกษา และอาชีพของบุตรชาย ในขณะที่อาชีพของมารดามีความสำคัญต่อความ ปรารถนา และความคาดหวังในด้านการศึกษา และอาชีพของบุตรสาว แต่จากการศึกษาของ เมนเดซและหลุยส์ (Mendez and Louis, 1991) พบว่า อาชีพของบิดาและมารดาไม่มีความ สัมพันธ์กับการเลือกอาชีพของบุตร ซึ่งต่างจาก เสริมศรี สวนไพรินทร์ (2531) พบว่า อาชีพ ของบิดาและมารดามีความสัมพันธ์กับการเลือกสาขาวิชาที่จะเลือกศึกษาต่อ ในระดับอุดมศึกษาของ นักเรียน

ราชได้รวมของบิดาและมารดา จากการศึกษาของ เออร์ลิก และสตาร์รี่ (Erlick and Starry, 1973 อ้างถึงใน ลัดดา กิติวิภาต, 2530) พบว่า ความสำเร็จในการเรียนของบุตร มีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวอย่างมาก เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ จะเข้าสู่ระยะการพิจารณาเลือกอาชีพตามความเป็นจริงเร็วกว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะ ทางเศรษฐกิจสูง (Ginzberg and others อ้างถึงใน นวลศิริ เปาโรหิตย์, 2528:71) ส่วน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมระดับกลาง จะเลือกอาชีพระดับวิชาชีพมากกว่า เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำ (Edward T. Clark, 1967 อ้าง ถึงใน วัชรีย์ ททรัพย์มี, 2521:17) เบรนโตร (Brendtro, 1992) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เหตุผลของนักเรียนพยาบาลเกี่ยวกับการเลือกอาชีพและองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการตัดสินใจ พบว่า นักเรียนพยาบาล 2 ใน 3 มีความลังเลใจในการเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล ในเรื่องค่าใช้จ่ายในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลสูง แสดงให้เห็นว่า ระดับรายได้รวมของบิดาและมารดามีผล ต่อการตัดสินใจเลือกเรียนเพื่อประกอบอาชีพในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการเลือกเรียนวิชาชีพการ พยาบาล

การมีประสบการณ์และผู้เจ็บป่วย เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับบุคคลเฉพาะตัว และบุคคล เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในการดูแลผู้เจ็บป่วย หรือได้ลงมือปฏิบัติการพยาบาล เพื่อช่วยเหลือ ผู้เจ็บป่วยให้ได้รับความสุข ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจะช่วยหล่อหลอมบุคลิกภาพ บุคคลจะดำเนินการ กับประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนอย่างมีเหตุผล และแสดงออกในอนาคต ซิมสัน (Simpson, 1979:39-40 อ้างถึงใน ศิขริน สู้สุข, 2532:34) กล่าวว่า ประสบการณ์ที่ประทับใจอาจเป็นแรง

ดึงดูด ที่จะทำให้มีความปรารถนาเข้าไปใช้ชีวิตในอาชีพนั้น ๆ ในทำนองเดียวกัน ถ้านักศึกษามีประสบการณ์ในการดูแลผู้เจ็บป่วย เพื่อช่วยเหลือผู้เจ็บป่วยให้ได้รับความสุข ประสบการณ์ที่ประทับใจอาจเป็นแรงดึงดูด ให้มีความปรารถนาที่จะเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

อิทธิพลของบุคคลแวดล้อม ได้แก่ อิทธิพลของครอบครัว อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน อิทธิพลของครู-อาจารย์แนะแนว พบว่าองค์ประกอบที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลมากที่สุด มาจากอิทธิพลของครอบครัว อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน รองลงมา คือ การมีประสบการณ์โดยตรงต่อการปฏิบัติงานพยาบาล จากการเจ็บป่วย หรือดูแลญาติที่เจ็บป่วย ส่วนวิธีการที่มีประสิทธิภาพ คือ การมีโอกาสดูแลผู้ป่วยกับพยาบาลโดยตรง รองลงมา คือ การปรึกษากับอาจารย์แนะแนว (Rawlins, et al., 1991)

การรับรู้ค่านิยมของบุคคลต่อวิชาชีพการพยาบาล กิ้นซ์เบิร์ก (Ginzberg, 1951) อ้างถึงใน ไพบูลย์ ใจชอบธรรม, 2532:21-22) ได้ศึกษากระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพ พบว่าเด็กวัยรุ่นอายุ 15-16 ปี เป็นช่วงที่ตระหนักถึงค่านิยมของตนเอง และสิ่งเกิดว่าอะไรเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับเขา สิ่งที่เขาต้องการ คือ เงิน เกียรติ หรือโอกาสแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ ดังเช่น พวงเพ็ญ ชุณหพราน (2535:15-16) ได้อธิบายถึงเหตุผลที่นักศึกษาไม่นิยมเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลว่า มาจากค่านิยมที่มีต่ออาชีพต่าง ๆ ในสังคมเปลี่ยนไป ผู้ปกครองและเด็กวัยรุ่นในปัจจุบันจะนิยมอาชีพที่ทำให้มีชื่อเสียง มีรายได้ดี และสามารถตั้งตัวได้ในเวลาอันรวดเร็ว ได้แก่อาชีพ นิเทศศาสตร์ ผู้ประกาศโทรทัศน์ นักร้อง นักแสดง ธุรกิจส่วนตัว นักคอมพิวเตอร์ วิศวกร เป็นต้น ส่วนวิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีแต่บริการและเสียสละเพื่อผู้อื่น นอกจากนี้ต้องทำงานอยู่ในบรรยากาศของความทุกข์ทรมาน ความเจ็บป่วย มีความเสี่ยงต่อการติดโรค มีการทำงานในสามวิกาล ทำให้เด็กวัยรุ่นหันไปเรียนวิชาชีพอื่นกันมากขึ้น แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีผู้สนใจเรียนวิชาชีพการพยาบาล และให้คุณค่าวิชาชีพการพยาบาลไว้หลายอย่าง เช่น เป็นอาชีพที่ได้บำเพ็ญประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นอาชีพที่ได้รับการยกย่อง มีรายได้มั่นคง ฯลฯ (สิวลี ศิริโล, 2532:37) จะเห็นว่าค่านิยมต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วนสัมพันธ์กับการเลือกอาชีพ

การรับรู้ลักษณะวิชาชีพการพยาบาล วิชาชีพการพยาบาลเป็นงานที่ให้บริการแก่สังคม ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพ และความปลอดภัยของชีวิตมนุษย์ ทั้งในส่วนที่เป็นรายบุคคล ครอบครัว และชุมชน ไม่ว่าในสภาวะปกติหรือสภาวะเจ็บป่วย ซึ่งต้องการการดูแลเอาใจใส่ทั้ง

ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ทั้งนี้เพื่อคงไว้ซึ่งสุขภาพอันดี ลักษณะงานในความรับผิดชอบของพยาบาล ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความคิดริเริ่ม มีความเข้าใจผู้ป่วยจริง จึงจะปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์เต็มที่ การพยาบาลจึงเป็นวิชาชีพที่มีภาระงานหนัก และต้องเสียสละอย่างมาก พบเห็นแต่สิ่งไม่สวยงาม พบแต่คนที่มีความทุกข์เป็นส่วนใหญ่ นอกจากนั้นต้องปฏิบัติงานในเวรกลางคืน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ร่างกายควรจะได้พักผ่อน อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สุขภาพจิตและสุขภาพกายทรุดโทรมง่าย ด้วยเหตุนี้การพยาบาลจึงเป็นวิชาชีพที่ต้องการความรับผิดชอบสูง (วิเชียร ทวีลาภ, 2519:4-6 อ้างถึงใน ประนอม แสงจันทร์, 2529:1) จะเห็นว่า การรับรู้ลักษณะวิชาชีพการพยาบาลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ที่มีผลต่อการตัดสินใจที่จะเลือกหรือไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

การรับรู้ความต้องการของตลาดแรงงาน ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการขาดแคลนพยาบาล โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา พยาบาลมีการลาออก โอนย้ายที่ทำงานเพิ่มมากขึ้น และระยะเวลาการทำงานในวิชาชีพสั้นลง เนื่องจากพยาบาลมีทางเลือกและนิยมไปประกอบอาชีพอื่นเพิ่มขึ้น (อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2537:2) ปัญหาการขาดแคลนมีแนวโน้มจะรุนแรงมากขึ้นเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ประกอบกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ประชาชนมีระดับการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น ทำให้แบบแผนการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ประชาชนมีอายุยืนยาวขึ้น ส่งผลต่อความต้องการบริการสุขภาพผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น นอกจากนี้มีการขยายงานบริการด้านสาธารณสุขขึ้นในกระทรวงสาธารณสุข และภาคเอกชนโดยการสร้างโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น มีผลทำให้เกิดการขาดแคลนพยาบาลทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพิ่มทวีขึ้นเป็นลำดับ (กองงาน ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2535) จะเห็นว่าวิชาชีพการพยาบาลมีความสำคัญและจำเป็นต่อสังคมมาก และอยู่ในความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นการรับรู้ความต้องการของตลาดแรงงาน จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่นักศึกษาจะใช้พิจารณาเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล เพราะเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วมีงานให้ทำมาก

การรับรู้ความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล จินตนา ญาติบรรทุง (2528) ได้ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่า สาเหตุที่พยาบาลมีความพึงพอใจในงานต่ำ คือ โอกาสก้าวหน้าในการศึกษาต่อ เงินเดือนและสวัสดิการมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ อารีย์ พฤกษราช และคณะ (2534) พบว่า พยาบาลร้อยละ 40.7 ไม่พึงพอใจในวิชาชีพ เพราะมีปัญหาเกี่ยวกับค่าตอบแทน สวัสดิการ

ความก้าวหน้าในอาชีพ งานหนัก งานจำเจ ส่วนณรงค์ศักดิ์ คุณอุวารักษ์ (2537) ทำการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของวิทยากรในวิทยาลัยพยาบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าเมื่อพิจารณาประเด็นสำคัญ วิทยากรพยาบาลมีความพึงพอใจต่ำสุด ในความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน รองลงมา คือ งานหนัก ค่าตอบแทนน้อยมาก

จะเห็นว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานฝ่ายบริการและฝ่ายการศึกษา ต่างมีความพึงพอใจในงานอยู่ระดับต่ำ ในเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าในอาชีพ นั้นหมายถึงความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงาน การศึกษาต่อ/การฝึกอบรมมีน้อยหรือมีจำกัด จากการรับรู้ความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาลดังกล่าว อาจจะเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้นักศึกษาไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

จากการศึกษาและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยดังนี้
ตัวแปร 14 ตัวแปร อันได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้รวมของบิดาและมารดา การมีประสบการณ์ดูแลผู้เจ็บป่วย อิทธิพลของครอบครัว อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน อิทธิพลของครู-อาจารย์แนะแนว การรับรู้ค่านิยมของบุคคลต่อวิชาชีพการพยาบาล การรับรู้ลักษณะวิชาชีพการพยาบาล การรับรู้ความต้องการของตลาดแรงงาน การรับรู้ความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล จะสามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล และกลุ่มนักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล เขตกรุงเทพมหานครได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ที่ผ่านการสอบคัดเลือกของทบวงมหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2538 แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล ในวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล และกลุ่มนักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในคณะ/สาขาวิชาต่าง ๆ ที่ไม่ใช่วิชาชีพการพยาบาลศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 6 มหาวิทยาลัย โดยกำหนดให้นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มมีวิชาสอบเข้ามหาวิทยาลัยในสายวิทยาศาสตร์ รหัส 01-06 เหมือนกัน และมีคะแนนการสอบเข้าใกล้เคียงกันหรือเท่ากัน โดยใช้เกณฑ์คะแนนการสอบเข้าต่ำสุด-สูง

สุดของกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล ปีการศึกษา 2537 (กองบริการการศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, 2537) เป็นเกณฑ์เลือกนักศึกษากลุ่มที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล สถาบันอุดมศึกษาของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มนี้ มีการชำระเงินค่าหน่วยกิตที่เรียนในแต่ละภาคการศึกษาคล้ายกัน และในระหว่างการศึกษาไม่มีเงินเดือนค่าเบี้ยเลี้ยงค่าเครื่องแต่งกายให้ เมื่อสำเร็จการศึกษาไม่ได้ยศสัญญาบัตรใด ๆ ทั้งสิ้น

2. ตัวแปรที่นำมาศึกษา มีดังนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ เป็นตัวแปรที่คาดว่าจะสามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล มีจำนวน 14 ตัวแปร แบ่งเป็นปัจจัยส่วนบุคคล 7 ตัวแปร ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา อาชีพของบิดา อาชีพของมารดา รายได้รวมของบิดา และมารดา การมีประสบการณ์และผู้เจ็บป่วย ปัจจัยด้านอิทธิพลของบุคคลแวดล้อม 3 ตัวแปร ได้แก่ อิทธิพลของครอบครัว อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน อิทธิพลของครู-อาจารย์แนะแนว ปัจจัยเกี่ยวกับการรับรู้ในวิชาชีพการพยาบาล 4 ตัวแปร ได้แก่ การรับรู้ค่านิยมของบุคคลต่อวิชาชีพการพยาบาล การรับรู้ลักษณะวิชาชีพการพยาบาล การรับรู้ความต้องการของตลาดแรงงาน การรับรู้ความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล

2.2 ตัวแปรตาม คือ การเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล และการไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

ข้อตกลงเบื้องต้น

เนื่องจากวิชาชีพการพยาบาลเปิดรับสมัครเฉพาะนักศึกษาหญิง ดังนั้น การศึกษาคั้งนี้จึงศึกษาเฉพาะนักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 และกำลังศึกษาอยู่ในภาคต้นปีการศึกษา 2538 โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มนักศึกษาหญิงที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล และกลุ่มนักศึกษาหญิงที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรจำแนกกลุ่ม หมายถึง ตัวแปรที่ได้รับการเลือกจากผลการจำแนกกลุ่มนักศึกษาที่เลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ

2. นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาหญิงชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2538 แบ่งนักศึกษาเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง นักศึกษาหญิงที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล และกำลังศึกษาอยู่ในภาคต้น ปีการศึกษา 2538 ในวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล โดยนักศึกษากลุ่มนี้ผ่านการสอบของทบวงมหาวิทยาลัยปีการศึกษา 2538

2.2 กลุ่มนักศึกษาที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง นักศึกษาหญิงที่ไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลและกำลังศึกษาอยู่ในภาคต้น ปีการศึกษา 2538 ในคณะ/สาขาวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร โดยผ่านการสอบของทบวงมหาวิทยาลัยปีการศึกษา 2538 มีวิชาที่สอบเข้าสายวิทยาศาสตร์เหมือนกับกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล และมีคะแนนการสอบเข้าเท่ากันหรือใกล้เคียงกันกับของกลุ่มนักศึกษาที่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

3. วิชาชีพการพยาบาล หมายถึง วิชาชีพที่มีบริการให้แก่สังคม เพื่อสนองความต้องการของผู้ป่วย ครอบครัวและชุมชน มีการใช้ความรู้ด้านการพยาบาล และความชำนาญในการดูแลผู้ป่วย มีระยะเวลาในการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล มีอิสระเสรีภาพในการให้บริการแก่สังคมหรือให้การพยาบาล มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ มีองค์กรวิชาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น สมาคมพยาบาล สภากาชาด

4. สถานภาพส่วนบุคคลของนักศึกษา หมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของนักศึกษา ได้แก่ ตัวแปรอิสระที่นำมาศึกษามี 7 ตัวแปร ดังนี้

4.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย หมายถึง ความรู้ความสามารถทางการเรียนของนักศึกษาที่ประเมินได้จากคะแนนเฉลี่ยสะสมตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ถึง 6 หรือ หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่สอบผ่านชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในแผนการศึกษากรอบแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยสะสมออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (สมบัติ พันธุ์คง และคณะ, 2533)

ระดับดีมาก	คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.00
ระดับดี	คะแนนเฉลี่ย	3.00 - 3.49
ระดับค่อนข้างดี	คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 2.99
ระดับปานกลาง	คะแนนเฉลี่ย	2.00 - 2.49
ระดับอ่อน	คะแนนเฉลี่ย	ต่ำกว่า 1.99

4.2 ระดับการศึกษาของบิดาและระดับการศึกษาของมารดา หมายถึง การศึกษาสูงสุดของบิดาและมารดา ในกรณีที่ไม่มีบิดาและมารดา ให้ถือระดับการศึกษาของผู้ปกครองแทน ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา หรือของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 4 ระดับดังนี้

4.2.1 ระดับประถมศึกษา หมายถึง การศึกษาที่อยู่ระหว่างชั้น ป.1-ป.7

4.2.2 ระดับมัธยมศึกษา หมายถึง การศึกษาที่อยู่ระหว่างชั้น ม.ศ.1-ม.ศ.5 หรือ ม.1 - ม.6

4.2.3 ระดับอาชีวศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือเทียบเท่าอนุปริญญา

4.2.4 ระดับอุดมศึกษา หมายถึง การศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าปริญญาตรีขึ้นไป

4.3 อาชีพของบิดาและอาชีพของมารดา หมายถึง อาชีพหลักหรืออาชีพประจำของบิดาและมารดา ได้แก่ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ และอาชีพไม่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ อาชีพที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น แพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด ฯลฯ ส่วนอาชีพไม่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เช่น ครู-อาจารย์ ตำรวจ ทหาร ฯลฯ กรณีไม่มีบิดาและมารดาให้ใช้อาชีพของผู้ปกครองแทน

4.4 รายได้รวมของบิดาและมารดา หมายถึง รายได้พึงประเมินที่คิดเป็นเงินได้ของบิดาและมารดารวมกันต่อเดือน ในกรณีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมิได้ประกอบอาชีพให้ใช้รายได้ของบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว และในกรณีที่ไม่มีบิดาและมารดาให้ใช้รายได้ของผู้ปกครองแทน แบ่งระดับรายได้ออกเป็น 4 ระดับ โดยแบ่งจากอัตราร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามขั้นของรายได้ประจำเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน พ.ศ.2535 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนากรัฐมนตรี 2537:382) มีดังนี้

4.3.1 ระดับรายได้สูงมาก หมายถึง รายได้ของบิดาและมารดารวมกันต่อเดือนมากกว่า 30,000.00 บาทขึ้นไป

4.3.2 ระดับรายได้สูง หมายถึง รายได้ของบิดาและมารดารวมกันต่อเดือนตั้งแต่ 13,000.00-29,999.00 บาท

4.3.3 ระดับรายได้ปานกลาง หมายถึง รายได้ของบิดาและมารดารวมกันต่อเดือน ตั้งแต่ 6,000.00-12,999.00 บาท

4.3.4 ระดับรายได้ต่ำ หมายถึง รายได้ของบิดาและมารดารวมกันต่อเดือนตั้งแต่ 5,999.00 บาทลงมา

4.5 การมีประสบการณ์กับผู้เจ็บป่วย หมายถึง นักศึกษาเคยให้การพยาบาลดูแลผู้เจ็บป่วยหรือมีญาติพี่น้องในครอบครัวเจ็บป่วยหนักหรือป่วยเรื้อรัง และนักศึกษาต้องให้การพยาบาลดูแลผู้เจ็บป่วย จากประสบการณ์ดูแลผู้เจ็บป่วยที่ผ่านมา มีผลต่อการตัดสินใจเลือกและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

5. อธิกัผลของบุคคลแวดล้อม หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และมีส่วนช่วยในการตัดสินใจเลือกเรียนและไม่เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่

5.1 อธิกัผลของครอบครัว หมายถึง บิดามารดา ญาติพี่น้อง หรือผู้ปกครอง มีความต้องการให้นักศึกษาเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล หรือการที่บิดามารดา ญาติพี่น้อง หรือผู้ปกครอง ให้คำปรึกษาแนะนำสนับสนุนในการเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล

5.2 อธิกัผลของกลุ่มเพื่อน หมายถึง การที่เพื่อนหรือเพื่อนรุ่นพี่ถ่ายทอดแนวความคิดหรือชักชวนให้เลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล หรือการที่นักศึกษาเลือกเรียนตามเพื่อน

5.3 อธิกัผลของครู-อาจารย์แนะแนว หมายถึง ครูหรืออาจารย์ในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและแนะแนวทางแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเรื่องของการแนะแนวอาชีพต่าง ๆ โดยอาจจะสอดแทรกระหว่างสอน หรือสอนในหน่วยข้อมูลด้านอาชีพช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจอาชีพต่าง ๆ อย่างถูกต้อง รู้แนวทางและการเตรียมตัวในการประกอบอาชีพนั้น ตลอดจนการตัดสินใจเลือกอาชีพ โดยเฉพาะการตัดสินใจเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาลตามคำแนะนำของครู อาจารย์

6. การรับรู้ในวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ หรือความคิดเห็นของนักศึกษา ที่ได้พบเห็นในวิชาชีพการพยาบาลในด้าน การรับรู้ค่านิยมของบุคคลต่อวิชาชีพการพยาบาล การรับรู้ลักษณะวิชาชีพการพยาบาล การรับรู้ความต้องการของตลาดแรงงาน การรับรู้ความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล

6.1 การรับรู้ค่านิยมของบุคคลต่อวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งมีการพิจารณาจำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ

6.1.1 ค่านิยมของบุคคลต่อวิชาชีพการพยาบาลในทางบวก หมายถึง การยอมรับของบุคคลในสังคมว่าวิชาชีพการพยาบาลมีคุณค่าควรแก่การพิจารณาเลือกเรียน โดยมีความเห็นว่าเป็นอาชีพที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม เป็นอาชีพที่มีรายได้มาก มีความมั่นคง มีเกียรติ มีโอกาสแสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์

6.1.2 ค่านิยมของบุคคลต่อวิชาชีพการพยาบาลในทางลบ หมายถึง การยอมรับของบุคคลในสังคมว่าวิชาชีพการพยาบาล ไม่ควรแก่การพิจารณาเลือกเรียน โดยมีความ

เห็นว่า งานพยาบาลเป็นงานหนัก ค่าตอบแทนที่ได้รับไม่คุ้มค่ากับงานที่ทำ ต้องทำงานอยู่ในบรรยากาศที่มีแต่ความทุกข์ทรมาน ความเจ็บป่วย และเสี่ยงต่อการติดโรค ต้องทำงานเวรป่า-ดึก ทำให้คุณภาพชีวิตได้รับผลกระทบกระเทือน

6.2 การรับรู้ลักษณะวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือความคิดเห็นของนักศึกษา เกี่ยวกับงานพยาบาลว่า เป็นงานที่ให้บริการแก่สังคมโดยการปฏิบัติการพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของชีวิตมนุษย์ ทั้งในส่วนรายบุคคล ครอบครัว และชุมชน การให้บริการมีทั้งบุคคลที่ป่วยและมีสุขภาพดี บริการที่ให้ต้องครอบคลุม 4 ด้าน คือ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพ พยาบาลต้องมี ความรู้ ความสามารถ มีความคิดริเริ่ม มีความเข้าใจผู้ป่วยเป็นอย่างดี มีการใช้กระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติงาน ความรับผิดชอบงานในโรงพยาบาลต้องปฏิบัติติดต่อกันตลอด 24 ชั่วโมง โดยพยาบาลต้องให้การพยาบาลที่สมบูรณ์แบบเพื่อสนองความต้องการด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมของผู้ป่วย

6.3 การรับรู้ความต้องการของตลาดแรงงาน หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือความคิดเห็นของนักศึกษาว่า วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ขาดแคลน สังคมมีความต้องการบริการด้านการพยาบาลมาก แต่จำนวนพยาบาลที่จะให้บริการมีน้อยกว่าความต้องการ ด้วยเหตุนี้ วิชาชีพการพยาบาลจึงมีงานให้ทำมาก

6.4 การรับรู้ความก้าวหน้าในวิชาชีพการพยาบาล หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือความคิดเห็นของนักศึกษาว่า วิชาชีพการพยาบาลได้รับการสนับสนุนส่งเสริมในเรื่อง การลา ศึกษาต่อ การฝึกอบรม การเลื่อนตำแหน่ง เงินเดือน และสวัสดิการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล ให้ตระหนักถึงองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับการเลือก เรียนของนักศึกษา เข้าสู่วิชาชีพการพยาบาล และสามารถนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับ การดำเนินงานการรับสมัครนักศึกษา เพื่อจะได้นักศึกษามาสมัครเรียนเพิ่มมากขึ้น และมีโอกาสคัดเลือกนักศึกษาที่มีคุณสมบัติตามต้องการได้มากขึ้น

2. เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์แนะแนวในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สามารถนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานแนะแนวเกี่ยวกับการเลือกเรียนวิชาชีพการพยาบาล แก่ นักเรียนให้มีความสนใจมากขึ้น